

takrat za svoj naborni okraj Litomerice; vendar je polk kot preje tako i še pozneje dobil večkrat del novincev tudi iz Kranjske. Polk je imel do tega časa rdeče (oz. rumene) našive, l. 1770. je pa dobil sedanjo rjavo barvo, kar se mi zdi vredno na tem mestu poudariti, ker tega pisatelj ne omenja.

Ko se je po končanih francoskih vojskah vrnil polk iz Italije in Dalmacije zopet domov na Češko, pride nenadoma povelje, da mora na Kranjsko v Ljubljano. Pod francosko vlado je bil namreč stari ljubljanski polk št. 43 zatrt, po reokupaciji Ilirije pa Ljubljanec niso mogli pustiti brez garnizije in tako je moral pešpolk št. 17 odriniti v Ljubljano, kamor je došel v drugi polovici novembra l. 1817. (Strobl ima nepravilno letnico 1816). Tako tvori torej odslej naprej zgodovina 17. pešpolka pravo vojno zgodovino kranjskega ljudstva. Pisatelj, ki ne opisuje le bojnih činov polka, marveč zasleduje v kratkem obrisu sodobne splošne zgodovine njega delo in razvoj tudi v miru, nam poda na ta način v vedni zvezi z domačo grudo celo vrsto zgodovinskih sličic iz naše preteklosti. Ob tej priložnosti nas seznanja pisatelj s preosnovo naše armade v najnovejši dobi notri do nove bramborne postave iz l. 1912. L. 1867. je dobil vojak nov plašč; takrat je izginila staroslavna, v narodni pesmi toli opevana vojaška »suknja bela«. Zanimiv je dogodek, kako je dobil regiment svoj polkovni klic in zbiralno znamenje v melodiji pesmice »Popotnik pridem čez goro« (str. 88). Kar tiče discipline, vztrajnosti, hrabrosti in ostalih vojaških čednosti, je bil polk vedno med prvimi in žel zato neomejeno pohvalo in priznanje od Laudona pa do Radeckega in naših dni. Strogo discipliniranost moštva dokazuje najbolj dejstvo, da se je davno pred tozadevnim zakonom pri kranjskem polku via facti odpravilo kaznovanje s palico, ker za tako postopanje ni bilo povoda. »Moštvo je izborno, velike in krepke postave, — polku pristoji prvo mesto, — v vojni hrabrost in vztrajnost, v miru edinost in izredna pokorščina,« tako in podobno se glase pohvale predstojnikov našim fantom iz novejšega časa.

Domoljubne in junaške čine naših očetov na Laškem in v Bosni bo gotovo vsakdo z veseljem čital: marsikatera družina in vas bo našla v tej zgodovini opisano nesebično domovinsko požrtvovalnost svojcev, oziroma bližnjih sorojakov.

Delo krasi mnogo dobrih risb in slik (predvsem polkovnih poveljnikov). — V knjigi, ki je namenjena v prvi vrsti nemščine nezmožnim čitateljem, bi kazalo fonetično transkripcijo tujih imen, s pravilnim pripisom v oklepaju, dosledno izvesti. — Pisatelja je pri koncu tega dela prehitela vojska, mobilizacijsko povelje ga je klicalo drugam, »izvršitev se ni mogla popolnoma tako zaključiti, kakor je bilo nameravano.«

Dr. Jos. Mal.

Dr. Fr. Detela: **Trojka**. Povest. Ilustriral Ivan Vavpotič, izdala in založila Družba sv. Mohorja v Celovcu. 1915.

Ko sem prvič bral to povest kot mlad dijak, se mi ni dopadla. Tedaj nisem vedel, zakaj ne. Danes vem: Premlad sem bil zanjo. Za to povest je treba imeti nekaj življenja in njegovih spakodranih razmer za seboj, da jo je mogoče umeti z užitkom. Zakaj pisatelj vihti bič nad toliko napakami med nami, da utegne vsled hrupa izostati učinek: On biča falirane študente, udarja

po nepoklicanih pisateljih, se norčuje iz talmi-rodoljubov, debatira z neumnimi bogotajci, strže korenček ex-visokošolcu-kmetu, argumentira nespametnost dvoboja, bere levite kmetom in njihovim oderuhom: torej snovi in ideje je v povesti za deset povesti. Ves ta naravnost poredni in zafrkljivi sarkazem pa ureže prav tam, kjer je tako kratek in žgoč, da šine le kot iskra iz stranic knjige. In tega, sodim, bo marsikdo Mohorjanov prezrl in s tem zgubil mnogo. Prepričan sem pa, da je od dobe, ko je knjiga prvič izšla, do danes tudi naše ljudstvo toliko dozorelo, da bo velik odstotek danes pisatelja umel, ki bi ga tedaj še ne bil. — Pripominjam pa: Jaz bi bil ob redakciji v knjigi vse latinske in grške rečenice izpustil — ali jih povedal (ne prevel) slovenski.

Karakterizacija se mi zdi najboljša: baron, Irma in Majer. Le smrt Irmine ni dovolj utemeljena. Za sceno med njo in baronom (pred smrtjo) bi bilo še treba motivov. Lovro pa me je jezil, ko se je dal tako presneto neumno vleči — pa se tako spet korenito poboljša.

F. S. Finžgar.

Slovenske večernice za pouk in kratek čas. 69. zvezek. Izdala in založila Družba sv. Mohorja v Celovcu. 1915.

Večernice! Kar pomnim, sem jih bral doma za pečjo in nikdar s takim namenom, ki so mi ga letos vsilili s prošnjo. Večernice, vsepovsod pojdete — samó v naše kraje ne. Elegijo na prelepe mirne čase v rodni hiši bi najraje napisal ob vas — a prevpiti moram srčni glas in pisati — kritiko.

Torej: Večernice prinašajo letos tri zgodbe, nekaki dve povesti in skrivajo osem pesmic.

Prva zgodba: Zgodba o povišanju. Če bi hotel v naslovu povedati tendenco, bi ga po stari šegi razširil — ali prevzetnost gre pred padcem. Rekrut Janez Hudoklin dobi vsled »izrazitega« defiliranja pred stotnikom — božični dopust, česar ni pričakoval, ker je to izredno. Doma se mora postaviti — zato se sam poviša: s strelskim znakom in zvezdo. To je njegova tragična krivda. Orožniška postaja ga naznani in Janez mora po vrnitvi v kasarno prenesti zasmeh in 21 dni ajncelnaresta...

Tragikomedija. Komentar pregovora iz novega ozračja. Jezik in pripovedovanje primerno, dasi pre-gostobesedno — seve na račun komike. Janez dobro zadet rekrut. V mirnem času bi ljudje to historijo z veseljem brali in dražili ž njo tega in onega urlaubarja. Zgodbo je spisal Stanko Bor (Malešič), ki se je že prej poizkušal v humoristiki (cf. »Zoro«). Če bo vztrajal v tej smeri, nam mogoče napiše še kaj boljšega, ker vse dosedanje stvari so še začetniške. Jaz bi seveda raje, če bi nam pozneje pisal »Rdeče smehe«, ki jih vidi in posluša sedaj kot poročnik na soški fronti.

Finžgar je v gospodarski zgodbi Konjička bom kupil... v svojem elementu. Zgodbe ne povem, beri jo, da se boš čudil krepkemu gorenjskemu jeziku, izraziti karakterizaciji oseb in ozračja. Prid' se les učiti, kdor hočeš pisati povest za ljudstvo!

Mohorjeva družba bi zelo zelo ustregla občinstvu in — šoli, če bi nam leto za letom prinašala Finžgarja.

Na vrhovi, kamor te pripelje P. Perko s Franico k Cili, katere mož je na orožnih vajah, kjer ga zadene solnčarica in gre potem Cila k Franci na Dolenjsko, se ne počutiš čisto nič zadovoljnega. Si pač